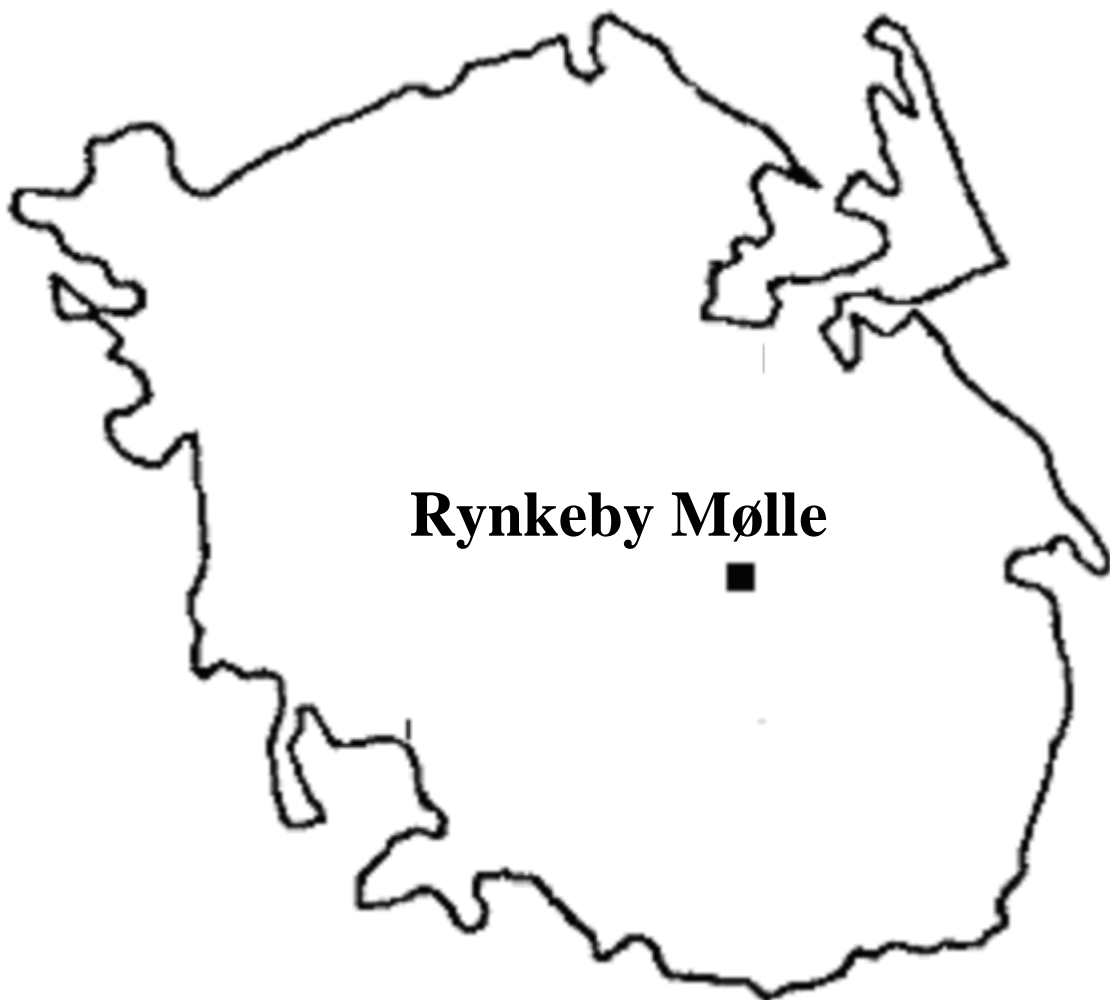

Rynkeby Mølle. Makrofossilanalyser fra brønd DMT

Peter Steen Henriksen & Jan Andreas Harild

Rynkeby Mølle. Makrofossilanalyser fra brønd DMT

Af Peter Steen Henriksen & Jan Andreas Harild

I forbindelse med udgravningen af en gårdsenhed fra ældre middelalder, blev der udtaget en prøve (x363) til makrofossilanalyser fra brønd DMT.

Prøven x363 er udtaget som en søjle, som indeholdt flere lag, på grund af et tydeligt indhold af plantestængler. Der er udtaget og analyseret prøver fra 3 lag. Prøverne er analyseret af Jan Andreas Harild.

Prøvebeskrivelser og metode.

x363, lag 4

- Lagbeskrivelse:

"Opfylds"-laget består af omrodede partier af lysegråt ler og mørke partier af gytje, samt lidt sand og grus + lidt nedbrudte planterester. Prøven indeholder ingen identificerbare makrofossiler.

- Metode:

Materialet (100 ml.) er slemmet igennem sigter på henholdsvis 0,25, 0,50 og 2,00 mm.

x363, lag 5

(Hørbundt)

- Lagbeskrivelse:

Består af et mørkebrunt komprimeret lag af rødbrune plantestængler i en matrix af mørkegråt ler.

- Metode:

Materialet (100 ml.) er slemmet igennem sigter på henholdsvis 0,25, 0,50 og 2,00 mm.

De to grovfraktioner er fuldstændig sorteret, hvorimod der kun er udtaget en stikprøve fra finfraktionen.

- Prøvebeskrivelse:

Består efter slemning helt overvejende af fragmenterede rødbrune plantestængler af en relativt ensartet karakter, iblandet ganske lidt mineralsk materiale i form af lidt sandkorn, samt lidt trækul

- Øvrige fund:

Enkelte *Daphnia ephippia* (hvileæg)

x363, lag 8

- Lagbeskrivelse:

Består af et næsten 10 cm tykt, grøn-brun gytje af en ret omsat og homogen karakter. Gytjen indeholder komprimeret findelt plantemateriale afsat i vandrette lag, der dog ser ud til at være gennemvokset af fine rødder. Der ses spredte sandkorn i materialet, tilsyneladende, aftagende mod toppen. Herudover ses enkelte stykker trækul

- Metode:

Materialet(100 ml.) er slemmet igennem sigter på henholdsvis 0,25 og 0,50 mm.

Grovfraktionen er fuldstændig sorteret, hvorimod der kun er udtaget en stikprøve fra finfraktionen.

- Prøvebeskrivelse:

Efter slemning udgøres materiale overvejende af findelte planterester, lidt sand og grus, samt en del trækul.

- Øvrige fund:

Dafnia ephippia: en del

Vårfluelarvehylstre: enkelte

Tabel 1. Resultatet af makrofossilanalyserne af prøver fra anlæg DMT

Rynkeby Mølle OBM 3146		X365		
		lag 4	lag 5	lag 8
Kulturplanter				
Linum usitatissimum	Alm. Hør		1 f.	
Linum usitatissimum	Alm. Hør, kapsel-fragm.		19	6
Indsamlede fødeplanter				
Corylus avellana	Hassel, skal-fragm.		2	
Sambucus nigra	Almindelig Hyld			cf. 1 f.
Vandplanter				
Batrachium spec.	Vandranunkel		14 + 4 f.	75,5 + 4 f.
Chara spec.	Kransnålalger, oogonium			en del
Lemna spec.	Andemad			30
Potamogeton natans	Svømmende Vandaks			cf. 6 + 1 f.
Potamogeton natans	- " - frugthylster			cf. 1
Planter fra våd bund				
Alopecurus geniculatus	Knæbøjet Rævehale			1
Carex nigra	Almindelig Star			1
Eleocharis palustris/uniglumis	Alm./Enskættet Sumpstrå			1,5
Filipendula ulmaria.	Almindelig Mjødurt		0,5	
Glyceria maxima	Høj Sødgræs		3	3,5
Lythrum salicaria	Kattehale		2	
Scirpus setaceus	Børste-Kogleaks			1
Markukrudt og ruderatplanter				
Capsella bursa-pastoris	Hyrdetaske			1
Chenopodium album	Hvidmelet Gåsefod		2 f.	
Galium mollugo	Hvid Snerre			cf. 1
Marrubium vulgare	Kransburre		2	
Persicaria maculosa	Fersken-Pileurt		3 f.	4
Plantago major	Glat Vejbred			2
Polygonum aviculare	Vej-Pileurt		1 + 1 f.	1 + 1 f.
Stellaria media	Almindelig Fuglegræs			1
Urtica dioica	Stor Nælde		2	
Variabel økologi				
Brassicaceae	Korsblomst-fam.		1	2
Carex spec.	Star		1 + 1 f.	
Carex spec.	Star, frugthylster			1
Poaceae	Græs-fam.		1	
Rumex spec.	Skræppe			2
Solanum spec.	Natskygge		1 + 1 f.	
Stellaria spec.	Fladstjerne			2
Taraxacum spec.	Mælkebøtte			6 + 3 fr.
Veronica spec.	Ærenpris			en del
Andet				
Daphnie, hvileæg			enkelte	en del
Vårflue, larvehylstre				enkelte

Makrofossilerne fra Rynkeby Mølle

Resultatet fra makrofossilanalyserne ses i tabel 1. Prøven fra lag 4 indeholdt ingen makrofossiler, lag 5 indeholdt en større mængde Hør-stængler, ellers var indholdet i lag 5 og 8 ret ens, bestående af kapselfragmenter fra Hør, frø fra vand- og fugtigbundsplanter samt markukrudt/ruderatplanter, dog med en tendens til at der var flest frø fra vådbundstarter i lag 8.

Hør-stænglerne viser at brønden har været anvendt til rødning i forbindelse med forarbejdningen af Hør-fibre. Artssammensætningen af makrofossilerne svarer til, hvad der blev fundet i Hør-rødningsgruberne fra Seden-udgravningerne (Henriksen & Harild 2005). For en nærmere gennemgang af Hør-rødning og plantearterne omkring Hør-rødningsgruberne henvises til Seden-rapporten (Henriksen & Harild 2005) samt Runge og Henriksen (2007).

Fugtigbundsarterne stammer formodentligt fra brøndene og deres umiddelbare omgivelser, de mange frø fra Vand-Ranunkel (*Batrachium* sp.) og Andemad (*Lemna* sp.) samt larvehylstre fra Vårfluer viser, at brønden må have stået relativt uforstyrret med vand i længere tid, siden der har kunnet nå at etablere sig bestande af disse arter i vandet.

Markukrudtsarterne er formodentligt endt i brøndene sammen med bundter af Hør lagt til rødning, men kan dog også stamme fra arealet omkring brønden, idet mange markukrudtsarter også optræder som ruderatplanter, d.v.s. planter på forstyrrede arealer.

Litteratur

Henriksen, P.S. & Harild, J.A. (2005) Hørindustrien på Fyn i yngre Jernalder. NNU-rapport nr. 13, 2005. Nationalmuseet, København.

Runge, M. & Henriksen, P.S. (2007) Danmarks ældste hørindustri. Fynske Minder 2007. Odense Bys Museer.